

+ Giampaolo Crepaldi

“da le ostanete utemeljeni in trdni v veri”

(Kol 1, 23)

TRŽAŠKA ŠKOFIJA

Smernice

Predragi sinodalci, sestre in bratje v Kristusu!

ena. 11. oktobra letos – sočasno z začetkom *leta vere*, ki ga je razglasil sveti oče Benedikt XVI. ob 50. obletnici začetka drugega vatikanskega cerkvenega zbora – se bo v imenu Očeta in Sina njegovega Jezusa Kristusa in Svetega Duha začela **peta sinoda** naše ljubljene tržaške Cerkve. Ne gre za sinodo *o Cerkvi*, temveč za sinodo *Cerkve*, na kateri bo potekala razprava o najprimernejših poteh oživljanja in širjenja neprecenljivega daru vere v Boga, troedino Ljubezen. Naša Cerkev bo z velikim zaupanjem usmerila svoj pogled v troedino Ljubezen, edini vir, ki nas lahko očisti grehov in potrjuje misijonarsko vnemo v naši škofiji, kjer življenje poteka velikokrat tako, kakor da Boga ni. Kakor da ni troedinega Boga, ki je vendar edini vir življenja – edini, ki nas notranje očičuje in prenavlja.

dva. V pastoralnem dvoletju 2010-2012 smo se na ta milostni trenutek pripravljali občestveno, kot krajevna Cerkev. Doumeli smo, da krščansko življenje – občestveno in osebno – sloni na stebrih Božje besede in zakramentov, še posebej na zakramentu evharistije. V minulih dveh letih smo veliko molili, razmišljali in predlagali kar nekaj pozitivnih pobud, kar nas je polagoma

pripravljalo k spoznanju, da potrebujemo povratek k bistvenemu, h krščanski veri. Zato se bomo zbrali na *sinodi vere*. V moči vere namreč *slavimo* – v Kristusu in v Svetem Duhu – nebeškega Očeta, ki že nestrpno pričakuje, da se spreobrnemo in se vrnemo k njemu. V moči vere postanemo prepričljivi in veseli *evangelizatorji*, še posebno s posredovanjem vere mlajšim generacijam. V moči vere *izpričujemo* – skupaj s svetostjo življenja in z izžarevanjem krščanskega upanja – ljubezen do zopostavljenih in revnih. Končno moramo *ponovno odkriti lepoto in odrešilno moč vere*, ki zmore versko izkušnjo očistiti premnogih bremen, ki so se nakopičila zaradi človeške šibkosti.

... utemeljeni in trdni v veri ...

tri. Na sinodi nas bo skozi tematiko vere vodil sveti Pavel s pismom Kološanom, kjer je zapisal: “... če le ostanete utemeljeni in trdni v veri” (*Kol* 1,23). Veliki apostol, neutrudni misijonar in evangelizator je v istem pismu zapisal tudi pomembno opozorilo: “Glejte, da vas kdo ne ujame s filozofijo in prazno prevaro, ravnaje se po človeškem izročilu in po prvinah tega sveta, ne pa po Kristusu” (*Kol* 2,8). Ravno Kristusu, kateremu se je dal popolnoma na razpolago, je apostol narodov posvetil enega izmed najlepših odlomkov v pismu krščanskemu občestvu v Kolosah.

“Ta [Kristus] je podoba nevidnega Boga,
prvorojenec vsega stvarstva,

kajti v njem je bilo ustvarjeno vse,
kar je v nebesih in kar je na zemlji,
vidne in nevidne stvari,
tako prestoli kakor gospostva,
tako vladarstva kakor oblasti.
Vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj.
On je obstajal pred vsemi stvarmi
in v njem je utemeljeno vse
in on je glava telesa, to je Cerkve.
On je začetek,
prvorojenec med mrtvimi,
tako da je postal prvi med vsemi stvarmi.
Bog je namreč hotel,
da se je v njem naselila vsa polnost
in da je po njem spravil s sabo vse stvarstvo,
saj je s krvjo njegovega križa,
se pravi po njem,
pomiril, kar je na zemlji in kar je v nebesih” (*Kol 1,15-23*).

Na sinodi vere bomo to dragoceno sporočilo iz pisma Kološanom upoštevali ter izpovedovali brezpogojno vero v Gospoda Jezusa Kristusa: On je namreč edini in vesoljni posrednik med Bogom in stvarstvom; On je počelo vsega, od stvarjenja do odrešenja in končne sprave; nebeški Oče je Kristusa postavil na čelo celotnega stvarstva; mi – osebno in kot krščansko občestvo – smo bili z Njim združeni, z Njim smo umrli in vstali in ničesar se nam ni bati, če le ostanemo Njemu zvesti; nobena zemeljska in svetna stvarnost nas ne more več zaslužniti ali pogojevati ali nas kakor koli odtujevati,

če le ostanemo trdno zakoreninjeni v Kristusu. Imamo namreč zagotovilo, da smo po veri v Kristusa že zdaj deležni polnosti življenja, ki ga označujeta resnična močnost in blažena svoboda.

Krščanska vera: težave in izzivi

štiri. V minulih dveh letih priprave na 5. sinodo tržaške Cerkve je bilo mnogo pomenljivih dogodkov. Najštejmo jih: dvojni niz dekanijskih srečanj, zborovanja vernikov v skoraj vseh župnijah, številna srečanja škofijskih komisij ter laičnih združenj, ki so se srečevala tudi na pobudo zadevne škofijske konzulte. Iz vse te pripravljalne vneme je izšlo kar nekaj pomembnih in koristnih iztočnic za razmislek, ki so še posebej osvetlile *težave, ki jih imamo danes z versko izkušnjo*. Naša sinoda o veri je namreč poklicana, da prevzame skrb za mnoge težave, ki naše krščansko versko izkustvo tarejo tako na osebni kot na družbeno-kulturni ravni. Za številne ljudi se zdi, kakor da je vera izgubila vsakršno privlačnost in vsakršni pomen; številni se nanjo požvižgajo in jih ne zanima, da bi jo spoznali; za druge je stvar preteklosti; mnogi jo prezirajo in se ji javno postavljajo po robu. *Tudi znotraj cerkvenega občestva opažamo težave z verskim izkustvom*: nekateri kristjani močno dvomijo o temeljnih resnicah krščanske vere; mnogi sprejemajo le nekatere točke iz vsebine vere in morale ter zavračajo druge, tako da kar po svoje *izbirajo* med resnicami in zapovedmi, ki jih bodo spoštovali, ker pač sledijo lastnim vzgibom; drugi zavzemajo zelo kritična stališča

glede nekaterih odločitev v Cerkvi; nekatere privlačijo razne oblike religioznosti, ki naj bi vzbujale več religioznih čustev.

pet. Zdi se, kakor da bi bili pred nekim *dvojnimi nizom pojavov*. Po eni strani gre za močno zakoreninjen proces sekularizacije, ki je že prešel v sekularizem, agnosticizem in versko brezbržnost ali bolje rečeno v praktično brezbožnost, mišljeno kot odsotnost Boga. Po drugi strani pa gre za krizo vere znotraj same Cerkve, katere enotnost je danes močno pod vprašajem. Ob pričujoči krizi vere se lahko vprašamo, kaj je v resnici krščanska vera? Kaj pomeni in kaj od nas zahteva danes to, da smo kristjani? Pod katerimi pogoji smo to lahko? Kako sta vera in Cerkev povezana, oziroma katera je povezava med "biti katoličan" in "pripadati Cerkvi"? Kakšno je zgodovinsko poslanstvo katoličana?

Gre za vprašanja in obenem za izzive, s katerimi se bo morala sinoda pogumno soočiti. Verski pluralizem, sekularizem, razne oblike prilagajanja vere osebnim navdihom, ponavljajoči se napadi na Cerkev, ozračje dvoma in negotovosti, v katerem živimo, kriza metafizike in razuma; vse to je odsev koordinat, ki uokvirjajo zgodovinski in kulturni trenutek, v katerem smo kot kristjani poklicani, da živimo našo vero in da jo oznanjamo ljudem današnjega časa. Razmere so kar se da težavne. Posebej jih še zaostčuje materialistično in porabniško ozračje današnjega sveta, zaradi katerega bi lahko močno trpele tako razumsko kot tudi srčno razumevanje in sprejemanje krščanske vere. Jasno seveda, da je v takšnem ozračju krščanska vera – ki oznanja prvenstvo Boga ter

duhovnih vrednot in za katero je končni življenjski cilj soudeležnost pri Božjem veselju v večnosti – v stalni nevarnosti, da postane nezanimiva in nerazumljiva.

šest. *Iz zgodovine krščanstva vemo, da je bilo življenje po veri in oznanjevanje vere vedno težavno. Če se nam zdi, da so danes težave še večje, naj nam bo to v spodbudo, bodisi da bi našo krščansko vero bolje spoznali in jo še utrdili, bodisi da bi iskali novih poti evangelizacije. Dejansko vera ne more izginiti, kajti iz človekovega srca nikdar ne izgine žeja po Bogu, ker nas je Bog ustvaril zase in nemirno je naše srce, dokler ne počije v Njem¹. V času, ko sekularizem vodi k izgubljanju smisla življenja, ko nihilistična negacija in uničevanje človeških vrednot odpira pred človekom brezno brez dna, ko stopamo v praznino, ki je posledica materializma in potrošništva, imamo priložnost, da današnje ljudi pritegnemo k razmisleku o krščanski veri, ki s tem, da spodbuja srečanje z Jezusom – v molitvi in v ljubezni – zmore današnjemu človeku podariti prenovljeni smisel življenja na tem svetu ter človeka odpirati upanju v neskončno življenje v občestvu s troedino Ljubeznijo, ki je končni cilj človeškega stremljenja po sreči in polnosti življenja.*

¹*Izpovedi*, 1. knjiga, 1. 1 - 2. 2; 5. 5; CSEL 33, 1-5. Izpovedi so najbolj poznano in v modernem času najbolj brano besedilo sv. Avgušтина. Takoj na začetku spoznamo izredno lepoto besedila. Avguštin se namreč obrača na Boga, tako kot v vseh trinajstih knjigah celotnega dela. V prvem odstavku je znani izrek o nemirnem srcu, kjer je zgoščena srčika Avguštinove antropologije. Gre namreč tudi za povzetek celotne življenjske zgodbe, ki se odvija v Izpovedih, v kateri lahko opazimo zgodovino slehernega človeka: nemirno življenje, ki najde svoj mir edinole v srečanju z neskončno Ljubeznijo živega in pravega Boga.

Osebna in občestvena vera

sedem. *Ali bo sinoda za naše duše res pomenila začetek nove pomladi vere?* Sveti Pavel je novo pomlad vere opisal v pismu Efežanom, in sicer: "Naj Kristus po veri prebiva v vaših srcih, da bi tako, ukoreninjeni in utemeljeni v ljubezni, mogli z vsemi svetimi doumeti, kolikšna je širokost in dolgost in visočina in globočina ter spoznati Kristusovo ljubezen, ki presega spoznanje, da bi se izpolnili do vse Božje polnosti." (Ef 3,17-19). V tem odlomku nam želi apostol Pavel predstaviti krščansko vero kot *življenjsko srečanje dveh oseb*. *Oseba-Kristus* namreč vernika kliče in ga vabi, naj se prepusti Njemu in njegovi besedi, naj sprejme Njegovo skrivnost in Njegovo odrešenje, ki ga On sam prinaša s svojo osebo in svojim odrešilnim delovanjem. *Oseba-verniki* pa globoko v sebi začuti, da edinole v Kristusu lahko doživijo polnost smisla lastnega bivanja in zato odgovori na Kristusov klic z vsem svojim bitjem, to se pravi z vsem, kar je v človeku najglobljega in najbolj osebnega.

osem. *Vsak izmed nas mora dati vse od sebe za vero, kajti vera odloča o naši usodi.* Ni namreč vseeno ali verujemo ali ne verujemo. Verovanje je v človekovem življenju temeljno dejanje, ki dejansko odloča o vsem ostalem. Vsak človek v nekaj ali v nekoga veruje in se nečemu ali nekemu izroča v varstvo. V kaj in v koga pa verujemo? Krščanski človek lahko na to odgovori, da ne postavlja svoje večne usode na kocko s tem, da se predaja kakšnemu nestvarnemu nauku, temveč se v celoti izroča osebi Jezusa Kristusa. Kristjan ne veruje v nekaj, temveč

v *Nekoga*. Ta Nekdo je Oče in Sin in Sveti Duh, troedina Ljubezen, en Bog v treh Osebah. V tej perspektivi je *dejanje vere globoko osebna stvar*. Glede tega je Jean Mouroux dejal: “Kristus v celoti opredeljuje krščansko vero: gre namreč za soudeležnost pri življenju Kristusove osebe, pri skrivnosti njegove smrti in njegovega vstajenja; gre za vero, ki je v moči tega posredovanja troedina in vsebuje soudeležnost pri življenju treh Oseb”². Tudi p. H. de Lubac je o veri pisal na podoben način, in sicer: “Gre v bistvu za osebno dejanje, ki do dna prevzame človeško bit, če ga le pravilno razumemo”³. O veri lahko torej rečemo, da gre za *zelo osebni odnos z osebnim Bogom, ki nam preko svoje ljubezni posreduje sebe*. Vera je zakoreninjena v milosti, ki spreminja človekovo mišljenje, čutenje in voljo.

devet. *Krščanska vera ima osebni in po svoji naravi tudi občestveni značaj*: verujem kot oseba in hkrati verujemo kot občestvo. Vera je namreč skupno verovanje znotraj Cerkve, ki je občestvo verujočih. Cerkev vzgaja v veri, vodi in podpira vernikovo osebno vero, popravlja napake, pomaga pri reševanju dvomov in negotovosti ter vero očiščuje in utrjuje. Zaradi tega je kristjan preko svoje vere vedno povezan s celotno Cerkvijo, tudi ko se tega ne zaveda. Enako velja za kristjanovo molitev. Obstaja namreč globoka povezava med krščansko vero

² Delo je izšlo v italijanskem prevodu z naslovom *Io credo in te*, Morcelliana, Brescia, citat s str. 37.

³ Delo je izšlo v italijanskem prevodu z naslovom *La fede nel Padre, in Cristo, nello Spirito Santo. Saggio sulla struttura del Simbolo Apostolico*, Marietti, Torino, citat s str. 124.

in krščansko molitvijo: tudi slednja je namreč hkrati osebna in občestvena, kar še posebej drži za najvišjo stopnjo molitve, to se pravi za liturgično molitev. Kakor namreč kristjan veruje znotraj Cerkve, tako tudi moli znotraj Cerkve. Pri Gospodovi molitvi ne rečemo Oče moj, temveč Oče naš; ne rečemo odpusti mi moje dolge, temveč odpusti nam naše dolge. Ko torej sleherni kristjan moli, moli celotna Cerkev.

deset. *Občestvena razsežnost vere nam omogoča spoznanje, da ne moremo iskati Kristusa zunaj Cerkve in biti obenem prepričani, da v nas deluje Sveti Duh, če smo ostali zunaj Cerkve ali, kar je še huje, če ji nasprotujemo.* Sveti Avguštín je zapisal: "Svetega Duha imamo namreč, če Cerkev ljubimo; ljubimo jo pa, če ostanemo z njo v edinosti in ljubezni"⁴. *Občestveni značaj vere nam zato narekuje, da brezpogojno ljubimo Cerkev, našo mater, ki nas vzgaja v veri in je naša duhovna domovina.* Ljubezen do Cerkve seveda vključuje tudi zvestobo in poslušnost krajevnemu škofu, ki ga je Sveti Duh postavil na čelo krajevne Cerkve; vključuje tudi sprejemanje škofovega oznanjevanja cerkvenega nauka, soudeleženosť pri njegovem pastoralnem delu ter pripravljenost deliti z njim stiske in težave v delu za Božje kraljestvo. Kristjan, ki resnično ljubi Cerkev, svojo mater in učiteljico, ni do nje nikoli preoster in je niti prehudo ne obsoja. Cerkev – ki jo sestavljajo grešni ljudje, ki so potrebni Božjega odpuščanja, spreobrnjenja in posvetilne milosti Svetega

⁴ Avrelij Avguštín, *Komentar k Janezovemu evangeliju* 32,8 [PL 35, 1646].

Duha – potrebuje namreč vsakodnevno hojo za Gospodom Jezusom, da bi vselej bila verodostojno znamenje upanja. Sinoda je bila sklicana ravno zaradi tega in zato potrebujemo spreobrnjenje srca ter osebno posvečevanje, kar Cerkvi pomaga, da bi čedalje bolj zvesto sledila evangeliju Gospoda Jezusa ob iskrenem sprejemanju pozivov k ljubezni in edinosti, ki se udejanjajo tudi v skupnem apostolatu ter velikodušnem prizadevanju za dobra dela usmiljenja.

Nova evangelizacija in misijonarsko prizadevanje

enajst. *Škofovska sinoda bo morala našo krajevno Cerkev peljati po poti nove evangelizacije s prenovljeno zagnanostjo.* Iskreno se bomo morali vprašati o kakovosti naše vere in o tem, kakšni smo kot kristjani, to se pravi Gospodovi učenci, z jasnim poslanstvom, da Gospoda Jezusa oznanjamo celemu svetu. V smernicah za 13. redno splošno zasedanje škofovske sinode o novi evangelizaciji piše: “Cerkev s tem, ko oznanja in posreduje vero, posnema delovanje Boga samega, ki stopa v občestvo s človeštvom tako, da daruje Sina, ki živi v troednem občestvu ter je po izlitju Svetega Duha v dialogu s človeštvom. Da bo evangelizacija odsev tega božjega občestva, se mora Cerkev pustiti oblikovati delovanju Duha ter postati podobna križanemu Kristusu, ki razodeva svetu obličje ljubezni in občestva Boga samega. Na ta način bo odkrila svojo poklicanost, da je Cerkev mati, ki poraja svoje otroke za Gospoda tako, da posreduje vero ter uči ljubezen, ki poraja in hrani njene

otroke. V središču oznanila je Jezus Kristus, v katerega verujemo in za katerega pričujemo (št. 2). Sveti Pavel namreč pravi, da prihaja vera iz poslušanja: “Potemtakem je vera iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je po Kristusovi besedi” (*Rim 10,17*).

dvanajst. *Vera prihaja iz oznanjevanja, verovati pa pomeni pridružiti se križanemu in vstalemu Kristusu ter od Njega pričakovati odrešenje:* “Kajti če boš s svojimi usti priznal, da je Jezus Gospod, in boš v svojem srcu veroval, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš rešen” (*Rim 10,9*). Če pa je vera to, da poslušamo odrešenjski evangelij umrlega in vstalega Kristusa ter “podrejenost v izpovedovanju Kristusovega evangelija” (*2 Kor 9,13*), potem se moramo tudi odločiti za preobrat: gre namreč za to, da se *spreobrnemo h Gospodu* (prim. *2 Kor 3,16*). Sveti Pavel je dejansko storil ravno to, ko je od določenega trenutka naprej živel od vere v Kristusa: “Dejansko sem po postavi odmrli postavi, da bi živel Bogu. Skupaj s Kristusom sem križan; ne živim več jaz, ampak Kristus živi v meni. Kolikor pa zdaj živim v mesu, živim v veri v Božjega Sina, ki me je vzljubil in daroval zame sam sebe” (*Gal 2,19-20*).

trinajst. *Naša krajevna Cerkev bo morala na sinodi spoznati nujno potrebo po novi evangelizaciji ter na podoben način tudi ponovno odkriti svojo lastno misijonarsko razsežnost* (prim. *odlok o misijonski dejavnosti Cerkve – Ad gentes*, št.2). Papež Pavel VI. je v apostolski spodbudi o evangelizaciji v modernem svetu *Evangelii nuntiandi* napisal: “Oznanjati evangelij vsem ljudem je bistveno

poslanstvo Cerkve. Evangeliziranje je milost in poklicanost lastna Cerkvi ter njena najgloblja identiteta. Cerkev obstaja zato, da evangelizira” (št. 14). Pavel VI. meni namreč, da to poslanstvo ni nekaj slučajnega, dodanega, pač pa bistvena razsežnost Cerkve: Cerkev namreč ni preprosto *poslana*, marveč je *poslanstvo*. Poslanstvo moramo zato razumeti kot posredovanje – pri tem ni pomembno ali je to namenjeno katoliškim deželam ali ne – odrešilne moči, ki jo Bog Oče podarja človeku v Kristusu in je namenjena vsem članom Božjega ljudstva.

štirinajst. *Cerkev je nastala iz prepletanja človeških odnosov, ki jim je botrovalo posredovanje vere (kerygma), kajti vera in njeno posredovanje – to se pravi vera in misijsko poslanstvo – tvorita skupaj notranje počelo Cerkve. Ko bi namreč prenehalo posredovanje vere (traditio et redditio fidei), bi tudi Cerkve ne bilo več. Zakaj je pa to poslanstvo tako pomembno? Večkrat lahko slišimo takšno vprašanje, na katerega je odgovoril blaženi Janez Pavel II., ki je v okrožnici *Odrešenikovo poslanstvo – Redemptoris missio* napisal: “... odgovarjamo z vero in izkušnjo Cerkve, da je za nas resnično odrešenje le odpiranje Kristusovi ljubezni. V njem, samo v njem smo rešeni vsakršne odtujenosti in vsakršne zbežanosti, rešeni sužnosti greha in smrti. Kristus je resnično ‘naš mir’ (Ef 2,14) in ‘Kristusova ljubezen nas sili’ (2 Kor 5,14) ter daje smisel našemu življenju in nam podarja veselje” (št. 11).*

petnajst. *Poslanstvo Cerkve pri evangelizaciji ni skladno z zgolj horizontalno pojmovanim krščanskim odrešenjem.*

Glede tega je Janez Pavel II. napisal: “Skušnjava sedanjega časa je, da bi krščanstvo pojmovali zgolj kot človeško stvar, skoraj kot nauk o lepem življenju. V močno sekulariziranem svetu je prišlo do ‘postopne sekularizacije odrešenja’, tako da je prizadevanje za človeka postalo prizadevanje za razpolovljenega človeka, omejenega na izključno horizontalno razsežnost. Mi pa vemo, da je Jezus prišel, da bi prinesel celostno odrešenje, ki prevzema celotnega človeka in vse ljudi, da vsem ljudem odpira čudovita obzorja božjega hčerinstva in sinovstva (prav tam, št. 11). Temeljno poslanstvo Cerkve je oznanjati Kristusa: “Predmet oznanila je križani in vstali Kristus: v njem smo resnično in dokončno odrešeni zla, greha in smrti; v njem nam Bog podarja ‘novo življenje’, ki je božje in večno. To je tista ‘vesela novica’, ki spreminja človeka in človeško zgodovino in je po pravici namenjena vsem ljudstvom” (prav tam, št. 44).

Program sinode: oznanjevanje vere, bogoslužno obhajanje vere, življenje po veri

šestnajst. Najprej se moramo jasno zavedati, da je temeljno poslanstvo Cerkve v tem, da oznanja Jezusa Kristusa, kar je tudi izhodišče za delo na sinodalnih zasedanjih: prvo bo posvečeno *oznanjevanju vere*, drugo *bogoslužnemu obhajanju vere*, tretje pa *življenju po veri*. Izsledke zasedanj bo moral škof objaviti v sinodalnih dokumentih, ki bodo potem tudi pravno veljavni in obvezujoči za vso krajevno Cerkev, v prizadevanju za enodušno in soodgovorno poslušnost. Sinodalni doku-

menti bodo kot kompas, ki bo v prihodnje usmerjal korake naše krajevne Cerkve.

šestnajst. a) *Oznanjevanje vere.* Cerkev že od nek-
daj ve, da sta katehumenat in kateheza temeljni orodji,
s katerima lahko zagotovimo celostno, sistematično,
organsko in vselej – za različne ljudi in na različnih sto-
pnjah – prikladno posredovanje vere. Tudi v današnji
Cerkvi sta ti dve orodji najbolj primerni, da bi se ude-
janjilo to, čemur navadno rečemo *pedagogika v dejanju*
vere (prim. *Splošni pravilnik za katehezo*, št. 143-144):
“Pri pedagogiki v dejanju vere ne gre za to, da bi posre-
dovali človeško znanje, čeprav na najvišji stopnji; gre za
to, da posredujemo Božje razodetje v neokrnjeni obliki.
Bog sam se je skozi zgodovino odrešenja, še posebej v
evangeliju, posluževal takšne pedagogike, pri kateri se
mora še naprej zgledovati vsakršna pedagogika v de-
janju vere. Tehnika v katehezi ni kaj dosti vredna, razen
kolikor je v službi posredovanja vere in vzgoje za vero”
(Janez Pavel II., *apostolska spodbuda o katehezi – Cate-
chesi tradendae*, št. 58). *Katehumenat*, ki ga je ponovno
postavil v ospredje odlok o misijonski dejavnosti Cer-
kve (*Ad gentes*), št. 14, drugega vatikanskega cerkvenega
zboru, je ponovno zaživel v številnih krajevnih Cerkvah
kot izredno koristen načrt za reorganizacijo in širjenje
kateheze do te mere, da zdaj že govorimo o *pokrstnem*
katehumenatu: “Prav je, da se pokrstna kateheza nav-
dihuje pri tej ‘šoli priprave na krščansko življenje’, ne
da bi morala natančno posnemati upodobitev krstne-
ga katehumenata, in priznati katehizirancem njihovo
stvarnost krščenih” (*Splošni pravilnik za katehezo*, na-

vedba iz št. 91)¹ . Sinoda bo morala ob razpravljanju o teh temah imeti zelo jasno predstavo o tem, *da vera vključuje tudi nedvoumno spoznavno razsežnost*. Slednje mora predvsem veljati za katehezo, ki naj vzgaja razum in spodbuja pristopanje k vsebini naše vere, kakršna je zapisana v apostolski veroizpovedi in kakršno najdemo v stoletnem izročilu Cerkve – vsebina vere namreč zahteva najprej razumsko, potem pa tudi izkustveno privolitev.

Tematika, s katero se bodo soočili sinodalci na prvem zasedanju sinode, je pa okvirno naslednja:

- Pomen Božje besede pri verskem izkustvu;
- Župnija, katehumenat in kateheza, s posebnim poudarkom na vzgojni vlogi družine ter na raznolikosti v pristopu glede na starostno stopnjo;
- Katehisti in katehistinje v službi cerkvenega občestva;
- Izkušnje in orodja v službi nove evangelizacije, s posebnim poudarkom na vlogi gibanj in združenj.

šestnajst. b) *Bogoslužno obhajanje vere*. Liturgija je neobhodno potrebna, da verniki dozoriijo v veri, kajti “liturgija, ki izvršuje delo našega odrešenja, najbolj pomaga, da življenje vernikov predstavlja in drugim ljudem razodeva Kristusovo skrivnost ter pristno naravo prave Cerkve. Kajti njej je lastno, da je človeška in božja hkrati; vidna, pa polna nevidnega; goreča za delo in premišljevanju predana” (*Konstitucija o svetem bogoslužju – Sacrosanctum concilium*, št. 2). Pomen liturgije je v tem, da Cerkev nadaljuje Božje odrešenjsko delo, ki ga Kristus izvršuje po Svetem Duhu in se danes udejanja ravno v liturgiji: “Zato je vsako liturgično

opravilo kot dejanje Kristusa duhovnika in njegovega telesa – Cerkve na najodličnejši način sveto opravilo in se z njegovo učinkovitostjo na enak način in na enaki stopnji ne more primerjati nobeno drugo cerkveno opravilo” (prav tam, št. 7). Kristus je namreč vedno navzoč v svoji Cerkvi, še posebej pa v liturgičnih opravilih, čeprav slednja ne izčrpavajo celotnega delovanja Cerkve. “Vendar pa je bogoslužje vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč” (prav tam, št. 10).

Prvenstvo bogoslužja razodeva prvenstvo, ki smo ga dolžni priznavati Bogu in srečanju z Njim: Bog namreč ni neka ideja, o kateri naj bi imeli takšno ali drugačno predstavo ali bajka, o kateri naj bi pripovedovali, temveč je Oseba, s katero naj se srečamo, kraj srečanja pa je bogoslužno opravilo. Od tod nujna potreba, ki je seveda aktualna tudi za našo krajevno Cerkev, po *izboljšanju liturgične vzgoje božjega ljudstva*: “Da bi pa dosegli to polno učinkovitost, se morajo verniki udeleževati svetega bogoslužja pravilno pripravljene, morajo svojega duha uskladiti z besedo ter z nadnaravno milostjo sodelovati, da je ne bi nepridoma prejeli. Dušni pastirji morajo zato paziti ne samo, da se pri bogoslužnih opravilih držijo predpisov za veljavno in dopustno izvrševanje, ampak tudi, da se jih verniki udeležujejo zavestno, dejavno in z vso duhovno koristjo” (prav tam, št. 11). Bogoslužna reforma je najbrž najvidnejši sad drugega vatikanskega cerkvenega zbora. Vendar v zvezi s tem ne manjka nespornostim in nevarnim skvaritvam zaradi zgrešenih teoloških in eklezioloških nauk, iz katerih je izšlo nič koliko improviziranih in samovoljnih pri-

stopov k bogoslužju. Globlji vzrok, ki je v nekaterih primerih oteževal bogoslužno reformo in jo naredil neučinkovito je bržkone treba iskati zlasti v naslednjih dejavnikih:

- *neuravnoteženo razmerje med skupnim (krstnim) in službenim duhovništvom*, ki ga pa zelo dobro opredeljuje dogmatična konstitucija o Cerkvi – *Lumen gentium*, št. 10: “Čeprav se skupno duhovništvo vernikov in službeno ali hierarhično duhovništvo med seboj razlikujeta po bistvu in ne samo po stopnji, sta vendarle naravnani drugo na drugo; kajti eno in drugo, vsako na svoj posebni način, je deležno edinega Kristusovega duhovništva. Službeno duhovništvo, zaradi svete oblasti, ki mu je podeljena, oblikuje in vodi božje ljudstev, opravlja evharistično daritev namesto Kristusa in jo v imenu vsega ljudstva daruje Bogu; verniki sodelujejo pri evharistični daritvi v moči svojega kraljevega duhovništva ter svojo duhovniško službo opravljajo s prejemanjem zakramentov, z molitvijo in zahvaljevanjem, z zgledom svetega življenja, s samozatajevanjem in dejavno ljubeznijo” ;

- *neuravnoteženo dožemanje svete maše, po katerem gre bolj za družabno gostijo kot pa za evharistično daritev*. S prevelikim poudarkom na gostiji, je sveta maša postala zgolj družabnost;

- *verniki, zbrani pri bogoslužju, izpodrivajo Kristusovo skrivnost iz središča bogoslužnega opravila*. Koncil nas pa opominja, da bogoslužja ne uresničujejo verniki, zbrani pri bogoslužju, temveč sam Gospod. Uresničuje pa se

edino, če “postanemo Logos in s tem resnično Kristusovo telo. To mora biti tudi namen naših prošenj, kajti molitev je obenem tudi pot, po kateri gremo Učlovečenju in Vstajenju naproti”⁵.

Teh nekaj iztočnic sem izpostavil, da bi podčrtal neločljivo povezanost med vero in bogoslužjem, med *lex credendi* in *lex orandi*, iz česar je razvidno, da bomo morali na drugem zasedanju sinode vzeti v pretres bogoslužno tematiko po naslednjem vrstnem redu.

- Škofijski pravilnik za bogoslužje in zakramente;
- Poti uvajanja v krščanstvo;
- Škofijski pravilnik o duhovnikih;
- Škofijski pravilnik o stalnih diakonih;
- Smernice za osebno in družinsko molitev;
- Orodja in izkušnje za liturgično izobraževanje.

šesnajst c) *Življenje po veri*. V dokumentu *Biti Kristusovo pismo v Trstu* (št. 7c) sem napisal: “Krščanska vera ni namreč *opij* ali mamilo, ki bi uspavala človeške vesti! Vera je odpiranje človekove imanence, obseženosti v svoj mikrokozmos, k Božji transcendenci, k Božjemu preseganju vsega; vera je projekcija Božje stvariteljske vsemogočnosti in njeno sprejemanje s strani človeške kontingence. Zaradi odrešilnega naboja vere je naše stvarno življenje, četudi je vezano na prostor in čas, vendarle usmerjeno v višave in k Drugemu, to se pravi k Božji popolnosti, v kateri Vstali kristus živi, da postane vir večnega življenja in neskončne blaženosti

⁵ J. Ratzinger, *Introduzione allo spirito della liturgia*, pp. 169-170.

za vsakega človeka, ki se odpira njegovemu Evangeliju. Iz povedanega sledi, da kot kristjani, ki sledimo Jezusovemu vstajenju, moramo v Trstu delati za izgradnjo zemeljskega mesta, ki bo za človeka in vredno človeka, v perspektivi *civilizacije ljubezni*, o kakršni je govoril Pavel VI.”

Na sinodi bomo morali ravno v tej perspektivi posvetiti posebno pozornost krščanskim laikom, ki so Kristusovi učenci in so po zakramentih krsta, birme in evharistije pridruženi Kristusu, deležni Njegovega življenja. Hoja za Kristusom ter delež pri Kristusovem življenju je za krščanskega laika vendarle nekaj posebnega, in sicer zaradi njegove “svetne naravnosti”, ker pač živi v svetni stvarnosti. Ne gre pa tu za kakšno sociološko kategorijo, temveč za dejstvo, ki na pristno teološki ravni opredeljuje in določa življenje in delovanje krščanskih laikov.

Prvenstvena naloga krščanskih laikov je ta, da oznanjajo evangelij z zglednim krščanskim življenjem, in sicer vedno in povsod: v ljubezni, družini, materinstvu, očetovstvu, službi, kulturi, znanosti ter pri izvrševanju raznih družbenih, gospodarskih in političnih zadolžitev. Pristno laiško krščansko pričevanje je možno le ob *solidni laiški duhovnosti*, ki je sposobna rojevati novega človeka, vsega zatopljenega v Božjo skrivnost in vendar tudi navzočega v družbi. Poleg tega krščanski laiki potrebujejo *stalno izobraževanje* v luči družbenega nauka Cerkve v obliki, kakršno imamo v *Kompendiju družbenega nauka*, da lahko ohranijo in poglobljajo notranje vzgibe za družbeno in politično angažiranost.

Sinoda bo morala na tretjem zasedanju, posvečenem javnemu izpričevanju vere, preudarno in resno razmi-

sliti o nekaterih pastoralnih področjih, da bi s tem čim bolj opredelila način, s katerim naj Cerkev izpriča svojo vero in pripomore k spodbujanju *celostnega in solidarnega humanizma*.

- Prvo področje se nanaša na splet vprašanj, ki so vezana na razmerje med družino, spoštovanjem življenja in spolnostjo;
- Drugo področje se nanaša na vprašanja, vezana na vzgojne težave, s posebnim poudarkom na medgeneracijskih odnosih;
- Tretje področje bo posvečeno svetu kulture, s posebnim poudarkom na razmerju med vero in znanostjo ter na vprašanjih v zvezi s kulturnim redukcionizmom oziroma relativizmom;
- Četrto področje bo posvečeno socialnim in gospodarskim težavam našega ozemlja, s posebnim poudarkom na svetu dela, na bodočem razvoju na Tržaškem ter na perečem vprašanju revščine.
- Peto področje bo posvečeno orodjem in izkušnjam, potrebnim za izobraževanje na področju socialnega in političnega dela.

Sinoda in pogoji za prenavo cerkvenega občestva

sedemnajst. Škofijska sinoda prinaša tudi z zahtevo po *pogumni prenavi naše krajevne Cerkve*. Za kakšne vrste pogum pa gre? Za prenavo cerkvenega občestva je potreben le ene vrste pogum, in sicer ta, *da se povrnemo h krščanski resnici, ki jo moramo v celoti poznati in ljubiti*. Dejansko pa smo zaradi življenjskih težav ter razlik v

mišljenju priče vse bolj razširjeni miselnosti, da edine resnice sploh ni. Splošno mnenje je, da resnice nihče ne pozna, zato nihče nima pravice trditi, da jo poseduje. Dejansko pa je vsak *Gospodov učenec poklican*, da živi v resnici, da ostane v resnici, ker je namreč resnica temelj njegove biti. Kristjani namreč vedo, da je Kristus sam resnica: "*Jaz sem pot, resnica in življenje*" (prim. *Jn 14,6*). Kristjani nosijo v sebi resnico, ki je Kristus Gospod in morajo Kristusa, ki je resnica, posredovati vsem ljudem. Gre namreč za to, da ostanemo v Njem (prim. *Jn 15,4*). Ravno zaradi ta notranje povezave z resnico, Jezusovi učenci ne gledajo na druge z viška, temveč ostajajo vselej le ponižni služabniki skupnega dobrega, kajti na tak način lahko vsem ljudem podarjajo največje dobro, krščansko resnico, Gospoda Jezusa namreč.

osemnajst. *Sinoda nam bo pomagala, da bo pastoralna praksa naše krajevne Cerkve vedno izhajala iz verske resnice, ki jo poznamo ter izpovedujemo v veri in molitvah. To je izhodišče, ki nam omogoča, da bolje razmislimo o bodočnosti evangelija na našem ozemlju. Kako pa? Tako namreč, da se odločno povrnemo h kanonu vere, k veroizpovedi, k veri, ki smo jo prejeli v dar in ni naša lastnina, s katero bi lahko po mili volji razpolagali. Sveti oče Benedikt XVI. nas je ob priložnosti razglasitve leta vere povabil, naj na novo odkrijemo vsebino vere, kakršno nam posreduje *Katekizem katoliške Cerkve*. S tem bomo kos težkemu vprašanju, ki je v Cerkvi v pokoncilskem času postalo čedalje bolj pereče, kajti gre za izgubljanje smisla, pomembnosti in vrednosti, ki jih ima*

cerkveni nauk ravno z vidika odrešenja; nauk moramo pa dejansko poznati in ljubiti.

devetnajst. *Samo če bo naša sinoda neprenehoma izhajala iz kanona vere, nam bo to pomagalo, da bomo v Cerkev – skrivnostno božjo ustanovo – verjeli s hčerinsko in sinovsko predanostjo.* Sinoda nas bo namreč morala spodbujati, da bi Cerkvi bolj zaupali, se ji predali v varstvo, zanjo molili in ji dovolili, da nas nahranjuje. Kako? Tako namreč, *da pri prenovi občestvene drže vzamemo ponovno v poštev tudi krščansko krepost poslušnosti.* Po notranji zgradbi gre za zvesto in predano *poslušanje* celotnega zaklada vere, ki nam ga posreduje živo izročilo Cerkve in nas povezuje s samim Kristusom ter nam omogoča, da polni vedrine zremo v prihodnost. Poslušnost je za ohranjanje vere in ljubezni do drugih neobhodno potrebna, kajti ravno poslušnost nas posvečuje (prim 1 Pt 1,22). Poslušnost je obvezna za vse, tako za pastirje kot za vernike: vsi morajo biti Bogu in njegovim zapovedim poslušni, zato se morajo posledično vsi pokoravati zakoniti oblasti. Izguba smisla za poslušnost je privedla do nekaterih pomanjkljivosti v občestvenem čutenju in delovanju. Najvidnejšo lahko zelo dobro vidimo pri onih, ki s subtilno in klerikalno domišljavostjo ravnavajo s Cerkvijo kot bi bila proizvod njihovega osebnega dela. *To, drage sestre in dragi bratje, pa ne drži! Cerkve nismo postavili mi. Cerkev je čudovita in sveta stvaritev troedine Ljubezni. Mi smo le njeni udje, včasih celo v zelo slabem stanju:* takšni smo namreč v primerjavi s Kristusom, Ženinom Cerkve; takšni smo tudi v primerjavi s svetniki, po katerih Cerkev blesti ter v

primerjavi z mučenci – v mislih imam tudi tržaške – , ki so s svojo krvjo pripomogli, da je obrodila veliko sadov.

dvajset. *Najtežja naloga bo za sinodo to, kar so srednjeveški teologi imenovali ablatio (odstranjevanje). Sveti Bonaventura je namreč po zgledu kiparja, ki iz brezoblične skale izklesuje novo stvaritev, predložil pojem ablacije (ablatio), s katero iz skale vznikne žlahtna podoba (nobilis forma); v tem primeru žlahtna podoba Cerkev; skratka, prikaže se obličje Neveste in obenem tudi obličje samega Ženina, živega Gospoda. Glede naše sinode, bo morala temeljno ablacijo opraviti kar vera sama. Tista vera namreč, ki odstranjuje zapreke, ki jih postavlja greh in zapreke, ki obstajajo zaradi naše končnosti ter nam tako odpira pot v brezmejna prostranstva, o katerih piše v psalmih, v sveta prostranstva, kjer prebiva troedina Ljubezen. Vera je s svojo veličino in svojim obsegom vselej tista občestvena reforma, ki jo potrebujemo. Izključno s tega vidika postane Cerkev, s pridobjeno žlahtno podobo, varen most vere ter na široko odprta vrata vere, ki vodijo v brezmejna prostranstva Božje ljubezni.*

enaindvajset. *Glede na vse delo, ki nas čaka na sinodi, bo odločilnega pomena imeti jasno v zavesti, da je pri pastoralni praksi edino pomembno osredotočiti se na samo bistvo krščanske vere. V zvezi s tem je zelo zanimivo, kar je napisal J. Ratzinger še kot kardinal, preden je postal papež Benedikt XVI.: “Tu pa tam je tudi v cerkvenih krogih slišati mnenje, da je nekdo tem bolj krščanski, čim bolj je soudeležen pri cerkvenih dejavnostih. Izvaja se nekakšna občestvena terapija dejavnosti, vsak naj bi*

sodeloval pri kakšni delovni skupini ali vsaj imel znotraj Cerkve kakšno zadolžitev. Razširjeno je mnenje, da se mora znotraj občestva vedno nekaj dogajati, da je treba o Cerkvi vedno nekaj razpravljati, oziroma zanjo ali znotraj nje nekaj storiti. Vendar dobro vemo, da zrcalo, ki odseva le še samo sebe ni več zrcalo; je kakor zastrto okno, ki ne služi svojemu namenu, ker namreč ne dovoljuje prostega pogleda na obzorje. Dogaja se, da je nekdo nenehno dejaven v najrazličnejših cerkvenih združenjih in vendar sploh ni kristjan. Dogaja pa se tudi, da nekdo drug preprosto živi od besede in evharistije ter širi ljubezen, ki izhaja iz vere, pa ni nikdar bil član kakšne cerkvene komisije ali delovnega telesa ali pa se nikdar ni ukvarjal z novostmi cerkvene politike ali pa se nikdar ni aktivno udeležil kakšne sinode, in vendar je pravi kristjan. Ne potrebujemo namreč Cerkve, ki bi bila bolj človeška, temveč Cerkev, ki bi bila bolj Božja in s tem posledično tudi bolj človeška. Zato moramo v vsem, kar ljudje počenjamo znotraj Cerkve, prepoznati dejanje služenja in posledično se mora to umakniti pred edino pomembnim, pred tem, kar je bistveno”⁷.

dvaindvajset. *Naša sinoda bo morala razodevati občestvenost in postati s tem znamenje za celotno telo Cerkve; vsi si bomo morali prizadevati, da bi bili povsem poslušni Očetovi volji in naukom Jezusovega evangelija, enodušno pridruženi Svetemu Duhu, ki je Duh občestvene ljubezni. Pri obravnavanju cerkvene občestvenosti bi lahko kaj kmalu prišlo do kakšnega neprijetnega nesporazuma,*

⁷ *La Chiesa: una comunità sempre in cammino (Cerkev: občestvo na poti)*, Ed. Paoline, pp. 104-105.

zato je boljše, da smo si o tem čim prej na jasnem. Med potekom sinode se bomo namreč morali neizbežno posluževati nekaterih tipično demokratičnih instrumentov, kot na primer glasovanja. Vendar nam mora pri tem biti popolnoma jasno, da *Cerkev ni demokratična ustanova*. Bistvenih značilnosti Cerkve namreč ne določamo mi z našo voljo niti z našimi izbirami; niso “ne iz volje mesa ne iz volje moža, ampak iz Boga” (Jn 1,13), kajti vse je odvisno od Kristusa in njegovega odrešilnega načrta. Na sinodi bomo morali v tej temeljni perspektivi – kjer je Kristus počelo in končni cilj vsega – ter polni duhovnega veselja, obenem izkusiti pomen “so-delovanja”, ki razodeva občestvenost kot tudi uporabljati instrumente, ki so za takšno sodelovanje značilni. Sodelovanje je v modernih demokratičnih sistemih namenjeno iskanju večinskega mnenja, ki zagotavlja redno izvajanje človeških načrtov. V Cerkvi pa je sodelovanje v prvi vrsti namenjeno temu, da bi se vsi ljudje skupno pridružili Božjemu načrtu in delu. Sveti Duh pa je Cerkvi podaril tudi čudoviti dar, ki je namenjen vsaki krščeni osebi, in sicer verski čut (*sensus fidei*), po katerem je sodelovanje, kot izraz občestvenosti ter skupne hoje (sinodalnosti), obogateno in ovrednoteno.

Tržaška Cerkev: ena, a raznolika

triindvajset. *Naša sinoda bo morala v zaključeni in skladni obliki razodevati dejstvo, da našo krajevno Cerkev na svojstven način oblikuje ravno sobivanje različnih narodnih, jezikovnih in kulturnih komponent. Ta feno-*

menološki podatek nakazuje, da je naša Cerkev *nekaj enkratnega* med Cerkvami v Italiji. Ne gre pa tega podatka jemati kot težavo, ki naj bi jo rešili, temveč kot lepo priložnost za medsebojno bogatitev. *Celotna Cerkev je namreč ena, a raznolika*, takšna pa mora biti tudi tržaška Cerkev glede odnosov med verniki italijanske in slovenske narodnosti. Odnosi so bili zgodovinsko in še posebno na civilni ravni večkrat konfliktni in polni nerazumevanja. Tržaška Cerkev pa mora pokazati, kako krščanska vera spodbuja spravo, bratsko ljubezen in edinost, ki pomena kulturnih posebnosti ne zmanjšuje, temveč ovrednoti. Cerkvi je *naložena služba sprave, bratske ljubezni in edinosti* (prim. 2 Kor 5,18), kar naj opravlja *navznoter (ad intra)*; evangelizirati pa mora *navzven (ad extra)* na kulturni ravni, kot njen posebni doprinos k rasti prijateljstva med ljudmi v naši škofiji.

Tržaška Cerkev in njeni ekumenski odnosi

štiriindvajset. *Škofijska sinoda bo tudi usmerjena v potrditev in nadgradnjo ekumenskih stikov*, ki so za naše mesto izredno opmembni. Sam Jezus je namreč hotel eno samo, zedinjeno Cerkev, in v ta namen tudi molil: "... da bi bili vsi eno, kakor si ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bi bili tudi oni v naju, da bo svet veroval, da si me ti poslal" (Jn 17,21). Drugi vatikanski cerkveni zbor se je pridružil Jezusovi molitvi s temi besedami: "Skrb za obnovev edinost je stvar celotne Cerkve, tako vernikov kot pastirjev, in zadeva vsakogar po lastni zmožnosti, tako v njegovem krščanskem življenju kot pri teolo-

ških in zgodovinskih raziskovanjih. Ta skrb že nekako razodeva bratsko povezanost med vsemi kristjani in po Božji dobrotljivosti vodi k polni in popolni edinosti” (*Odlok o ekumenizmu – Unitatis redintegratio, št. 5*).

petindvajset. *Tržaška Cerkev, zvesta svojemu izročilu, bo morala na sinodi potrditi pomembnost odkritosrčnega dialoga z verniki drugih religij. Še posebej bo morala potrditi dobre odnose z judovsko skupnostjo. O slednjih je tekla razprava na drugem vatikanskem cerkvenem zboru, katerega nauk bi morali vedno imeti pred očmi (prim. *Nostra aetate – izjava o odnosu Cerkve do nekščanskih religij, št. 4*). Koncil je namreč sprožil zavzemanje za to, da bi stopili na pot dialoga, bratske povezanosti in prijateljstva. Blaženi Janez Pavel II. je leta 1986 obiskal judovsko skupnost v Rimu in med drugim dejal: “Judovska vera ni tuja krščanstvu, temveč je v nekem smislu *notranja* naši veri. Z nobeno drugo religijo nismo namreč tako povezani. Vi ste naši najljubši bratje in na nek način tudi naši starejši bratje” .*

šestindvajset. *Sinoda si bo tudi prizadevala, da bi se nadaljevali dobri odnosi med tržaško Cerkvijo in ustanovami civilne družbe, ob siceršnjem spoštovanju različnih vlog v družbi. Čeprav se Cerkev neposredno ne ukvarja s političnim, socialnim in gospodarskim načrtovanjem, je vendarle res, da daje na razpolago svojo duhovno in človeško modrost, da bi si v človeški družbi prizadevali za upoštevanje človeškega dostojanstva ter skupnega dobrega. Ta dragoceni doprinos Cerkve je resnično potreben, še posebej ob tolikih težavah, s katerimi se*

moramo spopadati in so po eni strani posledica izredno težke gospodarske in socialne krize, v kateri smo se znašli, po drugi pa ošibljenega smisla za življenje ter nezaupanja v prihodnost.

Sinoda mladih

sedemindvajset. Vzporedno s škofijsko sinodo bo potekala tudi *sinoda mladih*. Ne bo šlo za pravo sinodo, temveč za pobudo škofijske mladinske pastorale z namenom, da bi postavili mlade v središče dogajanja nove evangelizacije. Namen je kar ambiciozen: širiti krščansko vero med mladimi, tako da bi jo potem slednji širili naprej med sovrstniki. Mladi bodo morali stopiti v središče *pomladi vere*, po kateri že nestrpnno hrepenimo, in sicer na svoj način in s svojim tempom. Današnja Cerkev je s prirejanjem svetovnih dnevov mladih, ki so med katoliško mladino – tudi tržaško – zelo priljubljene, odkrila v mladini nesluteni potencial dobrote in upanja. Sinoda bo namreč za mladino kot nalašč, da skupaj, kot občestvo pokažejo ljudem naokrog vnemo za evangelij ter vero v Jezusa Kristusa. *Sinoda mladih* bo poleg tega tudi izkustvo molitve, kateheze in občestva z Gospodom, *v globoki pripravljenosti, da bi prisluhnili njegovemu klicu, še posebej če bi kateri izmed mladih tudi prejel posebno (in odločilno) povabilo “pridi in hodi za menoj!”*. *Sinoda mladih* bo tudi priložnost za doživljanje *krščanskega prijateljstva in bratske ljubezni*: povabljeni bodo namreč k skupni hoji Jezusu *naproti* in k skupni hoji z Jezusom. Sklep

osemindvajset. *Mariji, Materi Cerkve, priporočamo našo sinodo.* Marija je čudovita podoba Cerkve: “pozdravljamo jo kot odlični in popolnoma edinstveni ud Cerkve ter kot podobo in najsijajnejši vzor Cerkve v veri in ljubezni, in katoliška Cerkev, poučena po Svetem Duhu, jo z otroško vdanostjo časti kot svojo najljubšo mater (*Dogmatična konstitucija o Cerkvi – Lumen gentium*, št. 53). Marija je učenka prej kot mati (“sinu hči” je napisal pesnik Dante Alighieri – *Božanska komedija*, Raj XXXIII, 1) in je Kristusu najbližje (vse od njene *privolitve* ob oznanjenju, kasneje med Jezusovim otroštvom, nato med Jezusovim javnim življenjem, vse do križanja, vstajenja in življenja občestva po *binkoštih*), kar iz nje dela čudovito podobo Božje skrivnosti in obenem Cerkve ter svetel zgled za vsakega kristjana. K njeni priprošnji se zatekamo polni zaupanja, da bi kot Božja mati objela tržaško Cerkev in varovala njeno sinodalno pot. “To Marijino materinstvo znotraj reda milosti nenehno traja od časa *privolitve*, ki jo je v veri dala ob oznanjenju in jo je brez omahovanja ohranila pod križem, pa prav do večne dovršitve vseh izvoljenih. Vnebovzeta namreč te zveličavne naloge ni odložila, temveč nam z mnogimi priprošnjami še naprej pridobiva darove večnega življenja. V svoji materinski ljubezni se zavzema za brate svojega Sina, ki so še na poti, v nevarnostih in stiskah, dokler ne bomo prišli v blaženo domovino. Zato blaženo Devico imenujemo priprošnjico, pomočnico, besednico, srednico” (*Dogmatična konstitucija o Cerkvi – Lumen gentium*, št. 62). Marijo, sv. Justa in druge naše svetnike prosimo, naj nam iz-

prosijo milost, da bi bili vredni milostnih darov vere, ljubezni in upanja, ki nam jih je Kristus pridobil s sveto velikonočno skrivnostjo smrti in vstajenja.

Blagoslavljam vas in vabim, da se srečamo na milostnem srečanju, na peti sinodi naše Cerkve, na *sinodi vere*.

+Giampaolo Crepaldi

nadškof

po milosti Božji in apostolskega sedeža

tržaški škof

Trst, 11. oktobra 2012

Pravilnik

PRAVILNIK 5. SINODE
TRŽAŠKE CERKVE

Glede na kanone 460-468 Z.C.P.;

Glede na odlok drugega vatikanskega cerkvenega zbora o pastirski službi škofov *Christus Dominus*, št. 36;

Glede na pravilnik o pastirski službi škofov *Ecclesiae Imago*, št. 162-166;

Glede na navodilo o škofijskih sinodah kongragacije za škofove, z dne 19. marca 1997;

Glede na mnenje škofovskega in duhovniškega sveta ter škofijskega pastoralnega sveta o umestnosti sklicanja 5. sinode tržaške Cerkve,

razglašam

Pravilnik 5. škofijske sinode

PRVO POGLAVJE

Splošna Pravila

1. člen Narava sinode

§1 Sinoda je zborovanje duhovnikov, diaconov, pripadnikov ustanov posvečenega življenja in skupnosti apostolskega življenja ter vernikov laikov, ki predstavljajo tržaško krajevno Cerkev in so bili izbrani po določenih cerkvenega prava in pričujočega pravilnika, da bi pomagali škofu v njegovi pastirski službi, glede na skrb za *zdravje duš*. Sinoda je kot izraz bogastva različnih služb in karizem v Cerkvi, ki jo je ustanovil Vstali Kristus in jo poživlja Sveti Duh poklicana, da si prizadeva za pravilne duhovne in pastoralne izbire.

§2 Škofijska sinoda, zvesta Božji besedi in izročilu Cerkve, se bo predvsem posvetila iskanju poti za doseg prenovljene *misijonarske vneme* krščanskih občestev ter *novega oznanjevanja evangelija* ljudem, ki so razkristjanjeni in potrebujejo srečanje z Bogom, – Očetom in Sinom in Svetim Duhom – kateremu bo vselej dajala prednost tako v zasebnem kot družbenem življenju. Da bi sinoda dosegla ta cilj, se bo vselej ravnala po dragocenih naukih drugega vaticanskega cerkvenega zbora ter pastoralnih smernic apostolskega sedeža, italijanske škofovske konference in vseh dosedanjih tržaških škofov.

§3 Skladno z verskim in občestvenim čutom Božjega ljudstva, so sinodalci pod škofovim vodstvom poklicani, da poiščejo poti, ki jih bomo morali prehoditi, da bi duhovno in pastoralno prenovili tržaško krajevno Cerkev tako na osebni kot tudi na občestveni ravni, popolnoma poslušni evangeliju Gospoda Jezusa ter ob pazljivem opazovanju znamenj časa.

DRUGO POGlavJE

Osebe

2. člen Škof

Sinodo skliče škof ordinarij, ki ji tudi osebno predseduje, jo zaključi ali prekine. Škof poveri moderatorjem vodenje posameznih zasedanj, potrjuje obvezujočo veljavnost sinodalnih predlogov, ukaže njihovo objavo ter določi izvedbene predpise za sinodalne odloke in izjave. Škof imenuje člane sinode, ki so bili izbrani na volitvah po raznih župnijskih skupnostih in drugih ustanovah.

3. člen Člani sinode

Člani sinode so vsi člani zbora in sodelujejo pri posameznih zasedanjih splošnih zborovanj raznih sinodalnih zasedanj. Razlikujemo tri vrste članstva: člani po samem pravu, izvoljeni člani ter člani, ki jih imenuje škof.

4. člen Člani po službeni dolžnosti

Člani po samem pravu so:

- a. škof;
- b. generalni vikar in vsi škofovi vikarji;
- c. sodni vikar;
- d. kanoniki stolnega kapitlja;
- e. člani duhovniškega sveta;
- f. člani svetovalnega kolegija;
- g. člani predsedniškega sveta sinode;
- h. generalni tajnik in pomočnik generalnega tajnika;
- i. rektor mednarodnega škofijskega semenišča *Redemptoris Mater* in prorektor medškofijskega semenišča *San Cromazio* v kraju Castellerio v videmski pokrajini;
- l. škofijski poverjenik za diakonat;
- m. ravnatelj visokega inštituta za verske znanosti;
- n. župniki in župnijski upravitelji v škofiji;
- o. izvoljeni člani predsedstva konzulte za laiška združenja;
- p. predsedniki škofijskih komisij.

V primeru, da član po samem pravu preneha opravljati zadevno službo, ga na sinodi nasledi tisti, ki ga je nasledil v zadevni službi;

5. člen Izvoljeni člani

Izvoljeni člani so:

- a. en duhovnik iz vsake dekanije, izvoljen med duhovniki, ki niso obenem župniki ali člani po samem pravu;

- b. trije redovniki, ki niso župniki in so izvoljeni izmed članov moških ustanov posvečenega življenja;
- c. en semeniščnik medškofijskega semenišča in en semeniščnik škofijskega semenišča *Redemptoris Mater*, izvoljena med člani, ki so prejeli pripravništvo na sveti red;
- d. osem redovnic, izvoljenih med pripadnicami ženskih ustanov posvečenega življenja;
- e. dva predstavnika, izvoljena med člani svetnih ustanov;
- f. dva stalna diakona, izvoljena v skupini stalnih diaconov;
- g. pet učiteljev verouka – eden za otroški vrtec, eden za osnovno šolo, eden za nižjo srednjo šolo, eden za višjo srednjo šolo, eden za poklicno izobraževanje – izvoljenih na seznamu, ki ga pripravi ravnatelj škofijskega šolskega urada;
- h. trije verniki laiki, izvoljeni med člani škofijskega pastoralnega sveta;
- i. dva vernika laika, izvoljena med člani vsakega župnijskega pastoralnega sveta v župnijah z manj kot 9000 prebivalci ter trije v župnijah z več kot 9000 prebivalci;
- l. sedem vernikov laikov, ki jih izvoli dekanijski pastoralni svet za slovenske vernike.

Pozorni bodimo na naslednjo opombo: izvoljene vernike naj odlikuje trdna vera, spoštovanja vredno vedenje in previdnost; ne smejo biti aktivni člani kakšne politične stranke, morajo biti polnoletni; med temi naj se po možnosti izberejo katehistinje ali katehisti. V primeru,

da se kateri od izvoljenih odreče imenovanju ali ga zaradi katerega koli razloga ne more sprejeti, naj pride do zamenjave s predhodnim škofovim dovoljenjem.

6. člen Člani, ki jih imenuje škof

Škof lahko imenuje tudi druge člane – duhovnike, redovnike in redovnice ustanov posvečenega življenja, vernike laike – po kriteriju reprezentativnosti in specifične strokovne kompetentnosti, pri čemer naj bo ustrezno upoštevana prisotnost slovenskih vernikov.

7. člen Imenovanje članov sinode

Škof s posebnim odlokom imenuje člane sinode glede na izid volitev. Morebitni odstop mora zainteresirana oseba poslati škofu v pisni obliki.

8. člen Opazovalci

Škof lahko povabi predstavnike krščanskih občestev, ki imajo ekumenske stike s škofijo, da prisostvujejo sinodalnim zborovanjem. Enako lahko povabi tudi druge osebnosti.

9. člen Izključitev

Škof lahko z odlokom izključi katerega koli člana sinode, ki se vede v nasprotju z naukom Cerkve ali ne priznava škofove avtoritete.

10. člen Dolžnosti članov sinode

§1 Zakonito imenovani člani sinode se morajo udeleževati vseh zasedanj.

§2 Noben član sinode ne sme imeti osebnega zastopnika na sinodi. V primeru, da se kakšnega zasedanja ne more udeležiti, je dolžan o tem obvestiti tajnika sinode.

§3 Po največ treh neopravičenih odsotnostih je član sinode razrešen imenovanja.

TRETJE POGLAVJE

Organi sinode

11. člen Organi sinode

Organi sinode so:

- Zbor sinode;
- Predsedniški svet;
- Generalno tajništvo sinode;
- Sinodalne komisije;
- Sinodalni moderatorji in poročevalci.

12. člen Zbor sinode

Zbor sinode je celota članov sinode, ki na splošnih zborovanjih posameznih zasedanj razpravljajo ter odobrijo izjave, pripravljene po navodilih, ki jih bomo obrazložili v nadaljevanju.

13. člen Predsedniški svet

- §1 Predsedniški svet sestavljajo škof, generalni vikar, škofovi vikarji, sodni vikar, generalni tajnik in pomočnik generalnega tajnika – ki opravlja funkcijo notarja, moderatorji ter drugi, ki jih imenuje škof.
- §2 Naloga predsedniškega sveta je pomagati škofu pri programiranju, vodenju in usklajevanju sinodalnega dela; razsoja v primerih spornega tolmačenja pravilnika, v primeru spora zaradi glasovanj, zaradi sestave zbora in poteka zborovanja; škofu svetuje glede morebitnih sprememb pričujočega pravilnika.
- §3 Predsedniški svet mora na podlagi delovnega gradiva – *Instrumentum laboris* pripraviti besedila za razprave na sinodalnih zborovanjih.

14. člen Generalno tajništvo

Generalno tajništvo sestavljajo generalni tajnik in pomočnik generalnega tajnika, ki ju imenuje škof ter sodelavci, ki jih predlaga predsedniški svet, potrdi pa škof. Generalno tajništvo poskrbi, da bo sinodalno delo potekalo nemoteno; pripravi vso potrebno dokumentacijo za razprave in glasovanja; odpošilja pozivnice ter dnevni red posameznih zasedanj vsem sinodalcem; beleži prisotnost in odsotnost sinodalcev; pripravlja zapisnike sinodalnih zasedanj; poskrbi za arhiviranje vseh dokumentov. Tajništvo se poslužuje osebja s tehničnimi in logističnimi zadolžitvami.

15. člen Komisije

Komisije se ustanovijo glede na sprotne potrebe sinodalnega dela oziroma glede kompleksnosti nekaterih vprašanj, da bi s tem izboljšali učinkovitost same sinode. Komisije imenuje škof glede na predlog predsedniškega sveta ter vodenje posamezne komisije poveri enemu od moderatorjev sinode. Komisije so pri svojem delu zavezane mandatu, ki so ga prejele od škofa.

16. člen Moderatorji

§1 Škof imenuje tri moderatorje, ki se izmenjujejo pri vodenju zborovanj sinodalnega zbora po navodilih predsedniškega sveta.

§2 Moderator, ki mu je poverjeno vodenje posameznega zborovanja na sinodi, mora uvajati različne delovne faze, pospeševati dialog, poskrbeti, da bi vsi spoštovali dodeljeni čas za razpravo, paziti na umestnost in primernost posegov razpravljalcev, paziti na nemoten in zakonit potek glasovanj in končno predsedniku sinode sporočiti, da so vse točke iz dnevnega reda izčrpane in da se je s tem zasedanje končalo.

17. člen Poročevalci

Škof, glede na mnenje predsedniškega sveta, sproti imenuje poročevalce, ki so zadolženi, da obrazložijo besedila, o katerih bo tekla razprava na zborovanjih.

18. člen Tiskovni urad

Tiskovni urad skrbi za stike z javnimi občili.

ČETRTO POGLAVJE

Izvolitev članov škofijske sinode

19. člen Izvolitev po župnijah

§1 Izbiro župnijskih članov sinode izvedejo župnijski pastoralni sveti posameznih župnij pod vodstvom župnika.

§2 Za izbiro slovenskih članov sinode poskrbi dekan, ki v ta namen vodi dekanijski pastoralni svet.

20. člen Izvolitev drugih kategorij

Izvolitev drugih kategorij o katerih je govor v 5. členu pričujočega pravilnika poteka po posameznih skupinah tako, da odgovorni za posamezno skupino skličejo volilne upravičence vsaj teden dni pred izvedbo volitev. Da bo izvolitev veljavna, je potrebna navzočnost večine volilnih upravičencev. V primeru, da po eni uri od predvidenega začetka izvolitvenega postopka, še vedno ni navzočih večina volilnih upravičencev, lahko pride do drugega sklica, pri katerem ni potrebna navzočnost večine volilnih upravičencev: prisotni volilni upravičenci lahko izvedejo volitve. Izvoljen je, kdor dobi nava-

dno večino glasov. V primeru enakega števila glasov, je izvoljen prvi po abecednem redu. Izvolitev je veljavna, ko izvoljeni to sprejme: če izvoljeni ne sprejme, stopi na njegovo mesto prvi neizvoljeni. Izvolitev v članstvo sinode je veljavna le z škofovimi imenovanjem.

21. člen Sporočilo o izvoljenih

Vsi, ki so zadolženi, da skličejo volitve za članstvo na sinodi (dekani, župniki, rektor škofijskega semenišča *Redemptoris Mater*, prorektor medškofijskega semenišča *San Cromazio* v Castelleriu, ravnatelj škofijskega šolskega urada, škofijski poverjenik za diakonat, itd.), po končanem štetju glasov in potem, ko so se prepričali, da so izvoljeni kandidati izvolitev sprejeli, sporočijo škofu ordinariju imena izvoljenih.

PETO POGLAVJE *Proceduralna pravila*

22. člen Odprtje sinode

§1 Odprtje sinode poteka v stolnici sv. Justa ob slovesnem somaševanju, ki ga vodi škof.

§2 Med evharističnim somaševanjem ob odprtju sinode, vsi sinodalni člani izpovejo vero, kakor narekuje kanon 833, št. 1 Z.C.P.

23. člen Potek splošnih zborovanj na sinodalnih zasedanjih

- §1 Vsako splošno zborovanje na zasedanjih sinodalnega zbora se začne z molitveno uro, zaključi pa z molitvijo za sinodo.
- §2 Zbor je sklepčen, če je navzočih večina volilnih upravičencev. Za odobritev predlogov je dovolj navadna večina prisotnih. V primeru nekaterih posebno pomembnih zadev, lahko predsedniški svet zahteva kvalificirano večino dveh tretjin prisotnih.
- §3 Splošna zborovanja na zasedanjih vodi škof, ki pa lahko poveri predsedovanje posameznih zborovanj generalnemu vikarju ali kateremu od škofovih vikarjev. Škof razglasi začetek in konec zborovanja ter lahko poseže v razpravo v katerem koli trenutku.
- §4 Verniki, ki to želijo, vendar brez pravice, da bi posegli v razpravo, lahko prisostvujejo splošnim zborovanjem vsakega izmed zasedanj, razen tistim, ki so po odločitvi predsedniškega sveta namenjena izključno članom sinode.
- §5 Predsedniški svet pripravi okvirni program o kalendarju in trajanju splošnih zborovanj za vsako zasedanje in sproti vnaša morebitne spremembe glede na potek dela in na zahteve zbora.
- §6 Na vsakem splošnem zborovanju predsedniški svet predlaga nekaj posameznih zadev v obliki krajših zapisov, o katerih nato steče razprava in glasovanje.
- §7 Vsako zasedanje se zaključi s plenarno sejo, na kateri se predstavijo dokumenti v razpravi, o katerih je potekalo glasovanje na splošnih zborovanjih zadevnega

zasedanja in jih je škof odobril. Škof bo nato določil, naj se preberejo sinodalni dokumenti zadevnega zasedanja, nakar jih bo podpisal, tako da bodo postali obvezni za pastoralno življenje vsakega vernika tržaške Cerkve.

24. člen Razprava

- §1 Zadeve, zbrane po tematiki, predstavi poročevalec, ki ima za to največ petnajst minut časa.
- §2 Vsi člani sinode lahko enakovredno posežejo v razpravo, vendar samo enkrat za posamezno zadevo in to za največ tri minute časa, razen če moderator izrecno dovoli podaljšanje.
- §3 Moderator podeli besedo po vrstnem redu, kakor je nekdo prosil zanjo, opozori razpravljalca v primeru, da se slednji oddalji od obravnavane teme ali razpravlja o temi, ki še ni na vrsti ali je že bila obravnavana ter odvzame besedo ob koncu dodeljenega časa.
- §4 V primeru zahteve za pojasnilo, lahko moderator podeli poročevalcu možnost za kratki odgovor.
- §5 Vsi člani sinode lahko izročijo moderatorju pisne prispevke z bolj razčlenjenim opisom svojih misli. Ti pisni prispevki se priložijo k dokumentom, ki jih hrani tajništvo sinode.

25. člen Zunanji posegi in njihovo sprejetje

Vsak vernik (duhovnik, redovnik/redovnica ali laik) lahko pošlje predsedniškemu svetu predloge ali razmišljanja, ki se dotikajo teme sinode. Predsedniški

svet bo to vzel v pretres in nato predložil sinodalnemu zboru.

26. člen Glasovanje

§1 Po razpravi o zadevi in po zbiranju popravkov, je na vrsti glasovanje o predlaganih besedilih.

§2 Na plenarnih sejah je za odobritev besedila potrebna absolutna večina, za odobritev posameznih delov pa navadna večina s tajnim glasovanjem. Glasuje se s pomočjo posebnih glasovnic, na katerih se označi *placet*, *non placet* ali pa *placet iuxta modum*; v tem primeru je treba popravek podati v pisni obliki z navedeno obrazložitvijo razloga za popravek ter jasno in strnjeno predlogo popravka. Če predlagano besedilo prejme večino glasov prisotnih z navedbo *placet*, potem je besedilo sprejeto. Če je večina prisotnih navedla *non placet*, potem besedilo ni sprejeto. V primeru, da prevladuje navedba *placet iuxta modum*, bo presendiški svet omenjeno besedilo, ustrezno spremenjeno glede na skupne elemente iz razprav, dal ponovno na glasovanje na kateremu od naslednjih splošnih zborovanj.

§3 Končno glasovanje sinodalnih dokumentov za vsako splošno zborovanje zahteva, na plenarni seji, kvalificirano večino tveh tretjin volilnih upravičencev. O vsakem dokumentu posebej poteka glasovanje po delih z navedbo *placet* ali *non placet*. Po zaključku glasovanja po delih, plenarni zbor dokončno glasuje o celotnem dokumentu z navedbo *placet* ali *non placet*.

27.člen Sklep sinode

- §1 Po končanem pregledu zadev, razpravljenih na splošnih zborovanjih raznih sinodalnih zasedanj, predsedniški svet zbere v organski obliki vsa izglasovana besedila in pripravi sklepni dokument.
- §2 Ob zaključku zadnjega zasedanja, moderator, ki je na vrsti, v imenu predsedniškega sveta predstavi plenarnemu zboru končni dokument in predlaga, da bi ga dokončno odobrili. Za glasovanje je potrebna kvalificirana večina dveh tretjin prisotnih. V primeru, da bi takšne večine ne dosegli, bo predsedniški svet določil eno ali več razpravljalnih zasedanj. V primeru, da trikrat zaporedoma bi ne dosegli kvalificirane večine, bo zadostovala navadna večina prisotnih.
- §3 Skladno s kan. 466 Z.C.P., mora škof podpisati in razglasiti sinodalne usmeritve in predpise.
- §4 Sinoda se zaključi s slovesnim somaševanjem v stolnici sv. Justa, med katerim bo škof podelil celotnemu Božjemu ljudstvu sinodalne konstitucije in izjave, ki bodo nato, skladno s kan. 467 Z.C.P. poslane metropolitu in škofovski konferenci treh Benečij (Triveneta) ter čim prej poslane svetemu sedežu v vednost in kot znamenja občestva z rimsko Cerkvijo in s Petrovim naslednikom.

+ Giampaolo Crepaldi
nadškof – tržaški škof

(msgr. Vittorio Cian)
škofijski kancler

Prevedel: Aleksander De Luisa

Trst, nedelja Svete Trojice, 4. junija 2012

